

СТРОКАТА-КАРАВА́НСЬКА Ніна Антонівна (31. 01. 1926, Одеса — 02. 08. 1998, м. Дентон, шт. Техас, похована у м-ку Бавнд Брук, шт. Нью-Джерсі, США) — лікар-мікробіолог, імунолог, учасниця правозахисного руху. Дружина [С. Караванського](#). Орден «За мужність» 1-го ступеня (2006). Після закінчення Одеського медичного інституту (1947) працювала лікарем і викладачем мікробіології Одеського мікробіологічного інституту; 1950—71 — на кафедрах мікробіології та епідеміології Одеських інституту удосконалення лікарів та медичного інституту (водночас від 1963 — молодший науковий співробітник Центральної науково-дослідної лабораторії; підготувала до захисту кандидатську дисертацію). Через активний протест проти незаконного арешту й засудження чоловіка у травні 1971 звільнена, згодом викладала мікробіологію у школі медичної технології у м. Нальчик (РФ). 6 грудня того ж року заарештована за сфабрикованою справою трьох т. зв. націоналістів О. Притики, [О. Різниченка](#) та С.-К., за звинуваченням у проведенні антирадянської агітації та пропаганди 19 травня 1972 засуджена на 4 р. ув'язнення в таборах суворого режиму. Покарання відбувала у Мордовії (с. Барашево Теньгушевського р-ну, РФ); брала участь у голодних страйках жінок-політв'язнів ([Д. Гусяк](#), [Н. Світлична](#), [І. Сеник](#), [І. Калинець](#), [С. Шабатура](#)); останні 8 місяців терміну через онкозахворювання провела у в'язничній лікарні. 21 грудня 1971 у Львові було

створено Комітет на захист С.-К. на чолі з [В. Стусом](#). Після звільнення наприкінці 1975 із заборonoю повертатися в Україну (у відповідь відмовилася від радянського громадянства) мешкала та працювала лікарем у м. Таруса Калузької обл. (РФ). Перебувала під адміністративним наглядом. Членкиня-засновниця Української Гельсинської групи (УГГ, 1976). 9 листопада 1976 підписала Декларацію УГГ сприяння виконанню гельсинських угод та її Меморандум № 1. Від 1979 — на еміграції у США, мешкала в Дентоні. Членкиня закордонного представництва УГГ (брала участь у виданні її матеріалів), Американського товариства мікробіологів (1974) та Українського лікарського товариства Північної Америки (1980). Досліджувала процеси та явища в СРСР і Україні від початку 1990-х рр. (зокрема події в роки «перебудови», стан православної церкви, долю вчителів, кримських татар), надавала захист і допомогу переслідуваним в Україні, співпрацювала з громадськими організаціями українців у США. Авторка книг про політичні репресії в Україні «Ukrainian Women in Soviet Union: Dokumental Persecution» («Українські жінки в Радянському Союзі: документоване переслідування», Балтімор, 1980), «A Family Torn Apart» («Сім'я, розірвана на частини», Торонто, 1981), памфлетів про політично переслідуваних українських жінок (1985). На її честь перейменовано провулок Суворова у Києві (2023) та вул. Буніна в Одесі (2024).

Рекомендована література

1. Український правозахисний рух: Документи і матеріали УГГ. Балтімор; Торонто, 1978;
2. Зайцев Ю. Громадський комітет захисту Ніни Строкатої // Воля і Батьківщина [Львів]. 1993. № 3;
3. Різниченко О. Промінь з Одеси: Поема. Документи. Спогади про шістдесяті роки в Одесі і про Ніну Строкату-Караванську. О., 2000;
4. Його ж. Донька Одеси: Ніна Строката в документах і спогадах. О., 2005;
5. 80 років Ніні Строкатій-Караванській // Одеська хвиля: Документи, твори, спогади в'язнів сумління. О., 2006;
6. Овсієнко В. «Ви сиділи, Ніно, на престолі...»: Олекса Різниченко представив книжки про Ніну Строкату-Караванську // Літературна Україна. 2006, 22 черв.

[В. В. Овсієнко](#)

Бібліографічний опис:

Строката-Караванська Ніна Антонівна / В. В. Овсієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-886523>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).